

Центар за права детета

Добрачина 29/3А, 11000 Београд, Србија

Тел: (+381 11) 33-44-170, 32-86-690; Fax: 33-44-170; E-mail: office@cpd.org.rs www.cpd.org.rs

САОПШТЕЊЕ ЦЕНТРА ЗА ПРАВА ДЕТЕТА О УСПОСТАВЉАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ЗАШТИТНИКА ПРАВА ДЕТЕТА

Центар за права детета поздравља и подржава иницијативу за доношење Закона о правима детета и заштитнику права детета и успостављање посебне, независне институције која би се бавила заштитом права детета.

Када је реч о оснивању независне институције за децу, праксе у европским државама су различите те неке земље успостављају посебну специјализовану институцију, а неке функционишу у оквиру институције опште надлежности. Чињеница да су у већини случајева посебне институције за децу основане након формирања институције опште надлежности указује на то да заштита и промоција права детета у обједињеном институционалном оквиру није увек била у потпуности одговарајућа.

Овим путем не желимо да умањимо стручност и залагања за унапређење права детета које је предузимало особље запослено у институцији Заштитника грађана од свог оснивања. Ипак, институција Заштитника грађана има два битна недостатка када је у питању заштита права детета. Први недостатак је у томе што поступак по притужбама није прилагођен детету, те се деца не могу самостално обраћати и подносити притужбе без обзира на узраст, а други да област права детета није посебно издвојена у оквиру институције, већ се овом темом бави Сектор за заштиту права детета, равноправности полова и права особа са инвалидитетом.

Предности специјализоване институције за права детета су бројне. Пре свега, запослено особље може у потпуности да се специјализује за права детета и усмери на питања важна за децу, без ометања другим пословима и питањима. На тај начин умањује се ризик да деца не буду приоритет и да њихови проблеми не буду на одговарајући начин уочени управо због оптерећености другим врстама послова. Процедуре поступања такође могу бити у потпуности прилагођене деци. На овај начин осигурава се директно и самостално обраћање деце Заштитнику права детета, чиме се омогућава лакша, мање формална и непосредна комуникација између особља ове институције и деце. Ово је пресудно за успех Заштитника права детета у обављању улоге посредника деце према свету одраслих, који омогућава да се глас деце јасније чује и узме у обзир у друштву.

Обједињавање заштите интереса деце и одраслих у истој институцији и од стране истих запослених може представљати и потенцијални сукоб интереса с обзиром на учесталост конфликта између права деце и права одраслих, те је важно да у таквим ситуацијама

специјализовани заштитник има јасну улогу промовисања и заштите права детета. Ово је чест случај у поступцима развода брака родитеља и у случајевима злостављања деце, када то чине управо они који су задужени да се брину о деци, као што су то родитељи, старатељи, тренери, учитељи и други који такође могу да се обрате Заштитнику грађана са супротстављеним захтевима, и то у истом простору.

Институција Заштитника права детета треба да буде препознатљива и блиска деци. Деца треба да је доживљавају као отворену и приступачну, простор треба да буде прилагођен деци и да у њему влада пријатељско окружење у коме се деца осећају пријатно и слободно да повере своје проблеме специјализованом особљу. Дете треба да се осећа безбедно да неће доћи у институцију у коју истовремено могу заштиту да траже и одрасле особе које их на било који начин угрожавају.

Ово су и препоруке Комитета за права детета Уједињених нација нашој држави у два узастопна циклуса. Комитет препоручује усвајање закона о омбудсману за права детета који би се конкретно бавио правима детета и којим би се осигурало да то тело има овлашћење да прими, истражи и решава жалбе деце на начин који је погодан за дете и којим би се расподелило довољно људских, финансијских и техничких ресурса за рад ове институције.

На основу свега наведеног, сматрамо да је за делотворно праћење и унапређење права детета потребна високо специјализована институција са високо специјализованим интердисциплинарним тимом који ће поступати тако да се поштују основни принципи и стандарди права детета, и то пре свега: најбољи интереси детета, недискриминација, партиципација деце у различитим поступцима који их се тичу, видљивост и давање приоритета правима и потребама детета. Ова институција би утицала на то да област права детета постане видљива у јавности, што је и основа да се права детета промовишу, афирмишу и заштите и подрже.